

Space for Grace-project 'Filosofenfontein Heverlee op NIEUWE WEGEN'

Uitgebreide toelichting bij de eerste korf projectinitiatieven

Wie de rapporten over ons Space for Grace-project in de voorbije e-Bubbels gelezen heeft, kan onmiddellijk verder lezen vanaf blz. 3

INLEIDING

Tijdens het kerkberaad van 15 november 2021 heeft de kerngroep de projectaanvraag 'Filosofenfontein Heverlee op nieuwe wegen' toegelicht die ingediend werd als Space for Grace-project (<https://www.gelovenbeweegt.be>). Het initiatief is een samenwerkingsverband tussen het Interdiocesaan Pastoraal Beraad (IPB), Porticus, het Academisch Centrum Praktische Theologie en Hefboom vzw. Het loopt tegelijk in Vlaanderen, Nederland en Duitsland. Meer concreet heeft ons project tot doel onze eigen geloofsgemeenschap te revitaliseren en nieuwe bronnen van geloofsbeleving aan te boren om zo te groeien naar een nieuwe visie op kerk-zijn. We kijken vooruit hoe we een vitale kerk kunnen zijn middenin een geseculariseerde samenleving.

Deze aanvraag werd net voor Kerstmis goedgekeurd. Het project ging van start in januari 2021 en loopt tot midden 2022. Neem alvast een kijkje op de website www.spaceforgrace.be waarop ons project is aangekondigd. Het project wordt gestuurd door de kerngroep (Sabine Van Huffel, Frank Cuypers, Marcel Braekers, Ides Nicaise en Jacqueline De Bruyn), versterkt met Rik Nuytten, Jef Schoenaerts en Lut Saelens. Deze projectgroep komt maandelijks bijeen om een nieuwe visie op kerk-zijn uit te bouwen en dit stap voor stap te concretiseren.

Dit project zal **de medewerking van onze hele gemeenschap** inhouden en daarom willen we van bij het begin de gemeenschap betrekken via een maandelijks verslaggeving in de e-Bubbels en een bevraging omtrent de voorgestelde initiatieven. Dit laatste maakt het voorwerp uit van deze brief waarin we een eerste korf initiatieven willen toelichten. Deze 6 initiatieven werden intussen aangekondigd in de laatste e-Bubbel van 2 april 2021.

Hier volgt een **korte samenvatting van de voornaamste doelstellingen**.

Het project beoogt de realisatie van drie doelstellingen:

1. interne versterking van de gemeenschap van Filosofenfontein,
2. externe versterking door netwerkverbreding,
3. een veranderende visie op de kerk van morgen.

In het bijzonder:

1. We willen de spirituele uitstraling van Filosofenfontein beter verankeren door het een ruimere bekendheid te geven en een duurzame en geëngageerde gemeenschap op te bouwen door nieuwe doelgroepen aan te trekken. In het bijzonder willen we inspiratie aanreiken aan zinzoekers en ons ook door hen laten bevragen, ook als ze zich niet verwant voelen met institutioneel geloof (*interne versterking*).

2. We willen de contacten met andere geloofsgemeenschappen versterken om zo een lerend netwerk te vormen zowel spiritueel als organisatorisch. Sterker nog, we willen dit verder opentrekken naar contacten en gesprekken met mensen, groepen, organisaties die weinig affiniteit hebben met kerkelijk geloof en die ons net daardoor uitdagen om ons geloof te bevragen (*externe versterking*).
3. We willen op die manier bijdragen aan onze **kerndoelstelling**: een **veranderende visie op kerkopbouw**. Dit omhelst twee pijlers: enerzijds het versterken van de persoonlijke geloofsvorming en de individuele geloofsbeleving en anderzijds de kracht van een gemeenschap die mensen daarbij ondersteunt en inspireert en hen ook wegen aanreikt om dat geloof handen en voeten te geven.

Hierdoor hopen we een laagdrempeliger spirituele oase te kunnen aanbieden om huidige leden langer te betrekken en nieuwe doelgroepen aan te trekken. Het project moet een belangrijke proeftuin worden voor een nieuwe visie op kerk-zijn in Filosofenfontein. Een eerste vraag hierbij is waar de motor zit bij vernieuwing. Moeten we vertrekken van de intrinsieke vitaliteit van een gemeenschap of kan het binnenbrengen van innovatieve ideeën (ook?) een motor zijn? De dubbele koppeling van de twee begrippen 'vitaliteit' en 'innovatie' is wezenlijk voor Space for Grace-projecten.

Na een eerste discussie op 19 februari werkte ieder lid van de projectgroep de voor hem/haar belangrijkste accenten van deze nieuwe visie op kerkopbouw uit. Deze voorstellen werden gebundeld in een basistekst. In lijn met de oorspronkelijke projectaanvraag ligt de focus inhoudelijk op:

- **VERKONDIGING** in de breedste zin in het spoor van Dominicus, Marcel verwoordde het als volgt: *“Omdat de gemeenschap van Filosofenfontein ontstond als een project van de dominicanen en deze als hun opdracht ‘verkondiging’ vooropstellen, zou ik bij vernieuwing vooral de klemtoon op dit aspect willen leggen. Op verkondiging in de breedste zin van het woord die, zoals ook Dominicus bedoelde, zich op de eerste plaats richt tot de randgelovigen, de twijfelaars of degenen die zoekende zijn zonder te weten waar en hoe. Sellman stelt zich de vraag of er plaats is voor ‘onzichtbare religie’. Hij bedoelt voor mensen die graag hun eigen weg gaan, bij de gemeenschap iets komen zoeken dat hen verder helpt, maar verder apart willen blijven staan. Dat is maar mogelijk als de gemeenschap een open gemeenschap is, die niet bezorgd is om zichzelf maar een gesprek aanbiedt zonder te willen insluiten.”*
- Bestaande initiatieven **VERDIEPEN EN VERBREDEN, zowel naar binnen toe in de gemeenschap als naar buiten toe**. We willen **onze grenzen openen** midden onze eigen context van kerk-zijn en gemeenschap-zijn: vanuit ons geloof verbinding zoeken met de medemens, ons met elkaar verbinden. Maar er is ook de verbinding van binnen naar buiten. We mogen ons niet opsluiten als kerk en enkel naar binnen gericht zijn. Als gemeenschap zijn we een samenleving in het klein, een soort **proeftuin van Gods nieuwe kerk**. Hierin willen we experimenteren om die verbinding met buiten te vernieuwen en nieuwe verbindinglijnen te leggen.

Deze voorstellen werden op de vergadering van 19 maart verder besproken en vervolgens geordend naar graad van belangrijkheid naar ieders persoonlijk aanvoelen, naar prioriteit van uitwerking, en naar grootte van hefboomeffect zodat we snel resultaat kunnen boeken. Dit leidde dan tot een eerste korf van zes concrete initiatieven, zoals verderop uitgebreid toegelicht.

Hoe verloopt de beslissingsronde nu verder?

Vanuit onze bekommernis om de gemeenschap mee te betrekken in deze belangrijke beslissingen en de uitvoering ervan, gaan we nu als volgt te werk:

1. Via deze informatiebrief lichten we deze 6 concrete initiatieven uitgebreid toe om de gemeenschap voldoende te informeren.
2. Op **25 april rond 11.30 uur**, aansluitend bij de zoomviering, houden we een kerkberaad. We geven dan een korte toelichting bij de stand van zaken en gaan daarna in op vragen die de voorstellen oproepen.
3. Tenslotte vragen we jullie in een **bevraging** aansluitend op het kerkberaad naar jullie voorkeur in volgorde van belangrijkheid en jullie bereidheid om mee te werken aan één of meerdere voorstellen. We verwachten jullie antwoorden ten laatste op 3 mei.
4. In de e-Bubbels van 12 mei communiceren we dan het **eindresultaat** en gaan meteen aan de slag met de uitwerking van de goedgekeurde initiatieven. We rekenen hierbij niet alleen op de steun van de betrokken werkgroepen, maar ook op nieuwe enthousiaste vrijwilligers.

We doen een **warme oproep tot engagement**. Iedereen is welkom, ook als je geen trouwe kapelganger bent. Laat het ons weten via ons nieuw emailadres:

spaceforgrace@filosofenfontein.be

We rekenen op jullie medewerking voor de uitwerking van deze concrete initiatieven!

Sabine Van Huffel, namens de projectgroep

Hierna volgt voor elk van de zes initiatieven meer uitleg

Die zes voorstellen staan niet zomaar naast elkaar. Ze kunnen elkaar versterken: zo kan bijvoorbeeld de 'Agora' een kanaal zijn om te reflecteren op een zoomviering; of naast vieringen kunnen ook lezingen van het avondprogramma of een gedichten-avond gestreamd worden naar vrienden die zich niet kunnen verplaatsen. Het gaat ook om **inhoudelijke dwarsverbanden en gemeenschappelijke doelstellingen over de initiatieven** heen. Hoe meer dergelijke dwarsverbanden we kunnen leggen, hoe sterker ook de impact ervan.

Eigenlijk vormen de voorstellen door al die verbindingen samen **een geheel**. We hebben dat wel in zes delen onderverdeeld om er gemakkelijker mee verder te kunnen werken.

FILOSOFENFONTEIN ALS AGORA

De agora was in de Griekse samenleving een open ruimte, de marktplaats waar mensen elkaar konden ontmoeten, waar men tot gesprek kwam, waar men nadacht over de samenleving en de toekomst van de aarde. Filosofenfontein wil als christelijk geïnspireerde plek nog meer dan vroeger een agora zijn omdat dialoog en elkaar bejegenen tot het wezen van ons geloof behoort en we meer dan ooit ondervinden hoeveel mensen zinzoekers zijn, die behoefte hebben aan zo'n ruimte.

De idee hierachter is de vaststelling dat onze tijd meer dan ooit getekend wordt door het intens zoeken van mensen, daarbij de confrontatie met een massa aan informatie, de grote diversiteit aan levenswijzen en de relativering van wat door de traditie aan vertrouwde modellen werd meegegeven. In deze wirwar is het moeilijk om een eigen spoor te vinden. Men wil wel geloven maar zonder zich te moeten engageren. Nog meer informatie is daarbij geen hulp. Vooral van belang is de bezielde en geëngageerde dialoog waardoor het Onnoembare of de Meettrekkende kan oplichten.

Concreet

We willen hieraan meer ruimte geven door iets toe te voegen aan wat we reeds doen. Aan de viering op zondagmorgen willen we als afsluiter tijd maken om aansluitend bij het thema van de viering een gesprek met elkaar te voeren. Dat kan zoals in elk goed gesprek een vraag zijn, een kritische bedenking of een bezorgdheid. Terwijl de viering zelf de nadruk legt op het oproepen en de beleving van het heilige, biedt de agora erna de mogelijkheid om elkaar te oriënteren in ons zoeken.

In de toekomst willen we de website vernieuwen en daarbij een aparte ruimte creëren waar allerlei vragen omtrent spiritualiteit in de ruime zin aan bod kunnen komen, waar allerlei geloofsvragen en maatschappelijke gevoeligheden kunnen besproken en becommentarieerd worden.

En we zoeken naar een formule om de thema's die in het avondprogramma aan bod komen verder uit te diepen. Tot hiertoe was dat mogelijk via het vragenuurtje aan het einde van een uiteenzetting of via de nabespreking bij een film die werd getoond. Maar we gaan een formule zoeken om meer ruimte voor verwerking te voorzien, bv. een aparte avond waarin men terugblijkt op een gegeven uiteenzetting.

HUIS-, TUIN- EN WANDELKERKEN

Huis-, tuin- en wandelkerken zijn een nieuwe vorm van kerk-zijn, een vorm van samen het 'Leven' vieren in de geest van de eerste christenen. Aansluitend bij het gewone leven, zijn zij een dynamisch gebeuren, een voortdurend onderweg zijn. Ze ontstaan spontaan uit de basis van een gemeenschap op zoek naar gedeelde spiritualiteit. De zoekende mens en het gemeenschapsgevoel staan centraal. Er is geen vast en strak georganiseerd programma.

Paulus gebruikt als beeld voor de kerk het lichaam met zijn vele ledematen m.a.w. een organisme dat op natuurlijke wijze groeit en functioneert. Huis-, tuin- en wandelkerken zijn informele samenkomsten waarbij iedereen bijdraagt tot het welslagen van de bijeenkomst. Dit kan door de inbreng van o.a. een gebed, een tekst, een lied, muziek, een ritueel, getuigenissen over het leven zoals het zich voor elk aandient en door het delen van het voedsel/brood dat men heeft meegebracht. Huiskerken kennen geen hiërarchie, ze zijn zelfsturend en decentraal georganiseerd.

Concreet

- Het proces is heel eenvoudig: wie aangesproken wordt door het concept kan mensen bij haar/hem thuis uitnodigen en starten. Dit kunnen mensen zijn van Filosofenfontein of anderen.
- De gastheer/-vrouw vraagt naar de inbreng van de deelnemers en zorgt dat die een plaats krijgt in het gebeuren.
- Deze gezamenlijke geloofsbeleving gebeurt thuis of eventueel bij goed weer in de tuin van een van de deelnemers en kan zelfs geïntegreerd worden in een wandeling.
- De plaats, het tijdstip en de frequentie van samenkomen wordt door de groep bepaald, evenals de mogelijkheid om nieuwe mensen bij de groep te betrekken, of wanneer de groep te groot wordt, een nieuwe groep te vormen.
- Misschien zou een kerngroepje van mensen die reeds meer vertrouwd zijn met het concept kunnen dienen als aanspreekpunt voor belangstellenden.

Het is niet de bedoeling dat we huiskerken zien als een vervanging van de gewone zondagsvieringen in de kapel. In essentie gaat het hier om een andere manier van samen vieren. Daarom is het wellicht zinvol om de huiskerken op een ander tijdstip dan de zondagsvieringen te organiseren.

Huiskerken kunnen een brug slaan naar een breder publiek, van zoekende mensen van allerlei religieuze of spirituele strekkingen, of naar christenen die zich niet zo goed thuis voelen in een klassieke eucharistieviering.

Het initiatief kan ook via de website bekendgemaakt worden zodat nieuwe kandidaten aan de slag kunnen gaan en/of mensen aansluiting kunnen zoeken.

ACTUALITEITSCAFE

Wij willen een gelovige gemeenschap zijn met twee voeten in de realiteit. Wij willen in dialoog gaan met zinzoekers en andersdenkenden over de grote kwesties van deze tijd - vanuit een evangelische inspiratie, en in het verlengde van ons eigen engagement. Voorbeelden van thema's: migratie en vluchtelingen, vermogensbelasting, duurzame voeding, zorg voor ouderen, euthanasie, nieuwe gezinsvormen ... We willen meebouwen aan Gods rijk, omdat het niet vanzelf komt. Dat doen we met goed voorbereide thematische dialogen met een open uitnodiging naar buitenstaanders toe, en ook als vorming voor onszelf.

Door zo'n actualiteitscafé willen we proberen belangrijke maatschappelijke thema's te toetsen aan christelijke grondwaarden, op een manier die ook mensen kan aanspreken die niet (overtuigd) gelovig zijn. We willen hiermee ook een eigentijdse kerkgemeenschap zijn die zich - als gist in het deeg - mee inzet voor maatschappelijke verandering en 'kleur bekent'.

Concreet

- We kunnen denken aan periodieke (bv. 2-3 maal/jaar?) open actualiteitscafés op een 'andere plek' (bv. Wereldcafé?), met een glas en een hapje erbij, telkens 2 à 3 uren (bv. op zaterdagvoormiddag?).
- De thema's zouden aansluiten bij een werkgroep van Filosofenfontein (bv. Wereldgroep, Amnesty, Draggers en Wachters, Avondprogramma ...) en/of de professionele achtergrond of het vrijwilligerswerk van leden van de gemeenschap (bv. opvang vluchtelingen, Share-project, katholiek onderwijs, Vierde Wereld ...).
- De sessies zouden verschillende inputs kunnen combineren: een verhaal/getuigenis (bij voorkeur door een lid van de gemeenschap), een informatieve uiteenzetting (door een gastspreker), een bijbeltekst en uiteraard ook een (gemodereerde) dialoog met/tussen de deelnemers.

De actualiteitscafés kunnen ook verdere uitlopers kennen: bv. door een verslag op de website van Filosofenfontein, een opiniestuk of artikel in een magazine, een thematische zondagsviering in de kapel, streaming ... Niet om Filosofenfontein als dusdanig in de kijker te zetten, maar om onze inzet/bezieling te delen met een ruimere groep mensen. Wij zien ook een mogelijke link met Logia: het netwerk van opiniemakers die het christelijk perspectief in de media willen brengen.

SPIRITUALITEIT VIA KUNST- EN CULTUURBELEVING

Filosofenfontein is ook een plaats om te genieten: van de natuur, van de muziek, van de artistieke talenten en kunst-kennis van bezoekers. Vaak wordt in de zondagsvieringen verwezen naar hoe kunstenaars een thema uit de bijbel vertolken. Tot in de e-Bubbels en de zoomvieringen wordt kunst als medium gebruikt voor meditatie en gebed. Laat ons deze gaven ook ter beschikking stellen van derden, als laagdrempelige activiteit voor de lokale gemeenschap.

Het gaat niet om kunst en cultuur als consumptie of recreatie-activiteit, maar om een diversiteit van ingangen voor spiritualiteit: muziekavonden, zangstonden, vrije podia, film, leesclubs, tentoonstellingen ... Het gaat ook zoveel mogelijk om *actieve* beleving van cultuur, met mensen uit de gemeenschap en vrienden, en om activiteiten die verbondenheid versterken.

Concreet:

- De combinatie van gedichten van Kris Gelaude en muziek van Arnout Malfliet heeft ons een schat aan liederen opgeleverd die steeds meer ingang vinden in Vlaanderen en Nederland. We hebben ook dirigenten en organisten die ons de ziel uit ons lijf kunnen doen zingen - zonder de andere muzikanten te vergeten. Af en toe doen we dat ook op verplaatsing (bv. in Leuven Centraal, in het psychiatrisch centrum Bierbeek of op bijzondere feesten).
- Periodieke muziek- en zangstonden zijn niet alleen oefenmomenten voor de liturgie, maar ze zijn ook gemeenschaps-vormende momenten. We kunnen af en toe zo'n zangstonden organiseren (bv. gecombineerd met gedichten en bezinningsteksten).
- Het orgel heeft dankzij enkele orgelfreaks voor een zachte prijs een tweede manueel gekregen: een uitstekende investering, die niet alleen zal renderen voor de vieringen, maar voor het muzikale genot van de gemeenschap en het hefboomfonds van Filosofenfontein.
- Er schuilt in en rond de gemeenschap nog heel wat talent, zoals onder andere blijkt uit de e-Bubbels. Af en toe worden in het klooster of in de tuin kunstvoorwerpen tentoongesteld (beeldhouwwerken, wandtapijten ...). En in de gemeenschap zijn er naast dichters, tekenaars en stand-up comedians ook echte kenners van kunstgeschiedenis, film en literatuur ... We kunnen daarnaast bevriende kunstenaars en kunstliefhebbers uitnodigen. Ook dat zijn gelegenheden tot spirituele uitstraling, interreligieuze ontmoeting of gemeenschapsvorming: momenten waarop het schone en het goede (soms ook het zotte) elkaar versterken.

STREAMING VAN DE ZONDAGSVIERINGEN EN VAN ANDERE ACTIVITEITEN

We willen de mogelijkheden om als gemeenschap digitaal samen te komen verder uitbouwen door de nodige infrastructuur te installeren om vieringen en activiteiten via het Internet te kunnen organiseren. Zo kan wie niet in de kapel geraakt of liever wat afstand houdt vanuit de eigen omgeving deelnemen.

Corona en de lockdown hebben ons voor de uitdaging gesteld om wegen en middelen te zoeken om als gemeenschap te blijven samenkomen en elkaar te ontmoeten. Dankzij Zoom zijn we erin geslaagd heel wat activiteiten verder te laten doorgaan: vieringen, avondprogramma, samenkomsten van werkgroepen ...

Plots doken mogelijkheden op om op reeds bestaande wensen in te gaan, en kunnen we de nieuwe ervaringen bestendigen en meer kansen geven: mensen die niet meer in de kapel geraken of die te veraf wonen kunnen vanuit hun eigen omgeving deelnemen aan vieringen en activiteiten. En voor wie figuurlijk liever wat afstand houdt, is een digitale deelname een lagere drempel dan naar de kapel komen.

Als één van de initiatieven binnen Space for Grace willen we dit verder uitbouwen.

Concreet:

We willen werk maken van de infrastructuur (camera, audio, IT-ondersteuning) nodig voor streaming vanuit de kapel en bijvoorbeeld vanuit het zaaltje. Ook verdere mogelijkheden willen we onderzoeken: interactieve deelname, het gebruik van een groot scherm in de kapel, andere multimedia-initiatieven ... We zoeken daarbij professionele hulp en begeleiding.

Livestreaming zal enerzijds gebruikt worden voor de zondagsliturgie en het avondprogramma, maar zal ook ondersteunend werken voor de nieuwe initiatieven binnen Filosofenfontein: voor de streaming van activiteiten zoals muziek en kunst, meditaties en als verbindingsmedium voor de huiskerken.

Om deze aanpassingen te kunnen doen, zullen investeringen nodig zijn alsook technische ingrepen aan de geluidsinstallatie van Filosofenfontein en aan de technologie die gebruikt wordt voor de website. Hiervoor wordt gerekend op professionele ondersteuning en het delen van ervaring met andere geloofsgemeenschappen.

DE WEBSITE

De website is nu al een centraal element van het communicatieplatform van Filosofenfontein en wordt door meer dan 800 bezoekers per week bezocht. We willen de website vernieuwen zodat die nog toegankelijker en aantrekkelijker wordt. Door de vernieuwingen willen we de weg openen naar ruimere bekendheid en naar nieuwe doelgroepen. Aanpassingen zijn ook nodig om andere nieuwe initiatieven te ondersteunen. Daarnaast willen we ook onderzoeken of andere sociale media kunnen bijdragen aan onze communicatie, activiteiten en verbondenheid.

Websites en sociale media zijn cruciale communicatiemiddelen in deze tijd. De website van Filosofenfontein bevat een schat aan informatie over de vieringen, het avondprogramma, de historiek en wordt nu al door meer dan 800 bezoekers per week bezocht. Het archief bevat teksten van vieringen die teruggaan tot 2001. Dit is een schat die we niet willen laten verloren gaan.

Concreet

Daarop willen we verder bouwen door de website te vernieuwen zodat die nog toegankelijker en aantrekkelijker wordt. Zo willen we de weg openen naar ruimere bekendheid en naar nieuwe doelgroepen (zinzokers, jonge gezinnen ...). Daarbij kijken we ook hoe we jongeren en kinderen kunnen bereiken via sociale media. We kunnen bij dit alles beroep doen op de ervaring van de Belgische Dominicanen.

Aanpassingen aan de website zijn ook nodig ter ondersteuning van andere nieuwe initiatieven binnen Filosofenfontein zoals de agora, streaming ... We willen de website ook verder uitbouwen als archief, zowel voor extern gebruik met handige zoekfuncties op vieringen en activiteiten als voor intern gebruik (met beperkte toegang) voor de verslagen van de werkgroepen en dergelijke.

Meer algemeen willen we naast de website ook andere verschillende communicatieplatformen (mailings, nieuwsbrieven, andere sociale media) herbekijken of onderzoeken met als doel:

- de uitstraling en bekendheid van Filosofenfontein vergroten,
- de nieuwe activiteiten op een aantrekkelijke manier aankondigen,
- het ontwikkelen en promoten van communicatie via de nieuwe sociale media om zo een jonger publiek te bereiken,
- de interactie en verbinding tussen de leden onderling verhogen.

Om deze aanpassingen te kunnen doen, zullen investeringen nodig zijn alsook technische ingrepen aan de technologie die gebruikt wordt voor de website. Hiervoor wordt gerekend op professionele ondersteuning en het delen van ervaring met andere geloofsgemeenschappen.